

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

نگاهی بر آموزشهای فنی و حرفه‌ای در کشور

تانزانیا

ترجمه: هیوا نصیری

دفتر امور آموزش روستایی (شهریور ۹۰)

قانون آموزش فنی و حرفه ای توسط مجلس در سال ۱۹۹۴ به منظور راه اندازی آموزش های فنی و حرفه ای در تانزانیا به تصویب رسید. بر اساس این قانون هیئت آموزشهای فنی و حرفه ای به عنوان یک آژانس مستقل مسئولیت کلی هماهنگی، تامین مالی، ارائه و ترویج آموزشهای فنی و حرفه ای تاسیس شد که زیر نظر وزارت آموزش های رسمی و آموزشهای فنی و حرفه ای است. این وزارتخانه شامل وزیر، قائم مقام وزیر، دبیر دائمی، مدیران و رئیس اداره آموزش (مدیر آموزشهای پایه، مدیر آموزشهای تکمیلی، مدیر آموزشهای معلمان، مدیر برنامه ریزی و قوانین، مدیر منابع انسانی و پرسنلی، رئیس بازرسی مدارس و مدیر آموزشهای فنی و حرفه ای).

وزارتخانه شامل هشت بخش است:

- ۱- آموزشهای پایه
- ۲- آموزشهای تکمیلی
- ۳- آموزش معلمان
- ۴- بازرسی مدارس
- ۵- برنامه ریزی و قوانین
- ۶- منابع انسانی و پرسنل
- ۷- آموزشهای فنی و حرفه ای
- ۸- آموزشهای عالی

سایر موسسات دولتی مستقل و آژانسهای تحت نظر وزارتخانه عبارتند از:

- موسسه آموزش تانزانیا
- موسسه آموزش بزرگسالان
- شورای آزمونهای ملی تانزانیا
- هیات امنای خدمات کتابخانه تانزانیا
- آژانس مدیریت توسعه آموزشها

عموما آموزشهای رسمی و فنی و حرفه ای در تمامی سطوح به صورت مشارکتی بین دولت و بخش خصوصی و تشکیلات اجتماعی از قبیل سازمانهای مذهبی و سازمانهای غیر دولتی و سازمانهایی با بنیان اجتماعی است.

شرکای توسعه ای

شرکای توسعه آموزشی نقش حمایتی را و کمک به بخش آموزش را دارند و شامل سوئد، ژاپن، نروژ، آلمان، بلژیک، انگلستان، چین و کره جنوبی است. و سازمانهای بین المللی که در آموزش شارکت دارند عبارتند از بانک جهانی، بانک توسعه آفریقا، نورا، سیداجی تی زد، برنامه جهانی غذا، یونسکو، سازمان بین المللی کار، جایکا، گوه های حافظ صلح، و سایر سازمانهای بین المللی می باشند.

مسئولیتها و وظایف وزارتخانه

وظیفه اصلی وزارت آموزش و پرورش و آموزش فنی و حرفه ای ترویج آموزش های رسمی و آموزش های فنی و حرفه ای در تانزانیا. می باشد. نظارت، مدیریت آموزشهای اولیه، تکمیلی، آموزشهای خاص. آموزش بزرگسالان، آموزش های فنی و حرفه ای ملی، آموزش معلم، بازرسی مدرسه و برنامه ریزی و هماهنگی کلیه برنامه های آموزشی است.

برای اجرای این مسئولیت این وزارتخانه با به کارگیری قوانین و اسناد فوق فعالیتهای خود را پیش میبرد:

قانون شماره ۲۵ سال ۱۹۷۸ آموزش و پرورش

قوانین آموزش و پرورش رسمی

قوانین آموزشهای فنی و حرفه ای

سند چشم انداز توسعه ۲۰۲۵

استراتژی ملی برای توسعه و کاهش فقر

به منظور بررسی کیفیت آموزش و پرورش ارائه شده در تمام مدارس در کشور، وزارتخانه بازرسی مدارس و نظارت بر آزمونهای ملی را در دستور کار دارد.

وزارت آموزش و پرورش و آموزش های فنی و حرفه ای نظارت و مدیریت بر بخش های زیر و مسئولیت های فوق را دارد:

- آموزش قبل از ابتدایی و آموزش پایه
- آموزش تکمیلی شامل سطح عمومی (۱ تا ۴) و سطح پیشرفته (۵ تا ۶)
- آموزش ویژه معلولین (افراد نابینا، ناشنوا، افراد با یادگیری پایین و عقب مانده ذهنی، و غیره)
- آموزش بزرگسالان که شامل آموزش های پایه و تکمیلی برای کودکان و بزرگسالانی است که نتوانستند آموزشها را در سیستم رسمی کسب نمایند.
- آموزشهای فنی و حرفه ای

آموزشهای فنی و حرفه ای در تانزانيا

قانون آموزشهای فنی و حرفه ای توسط مجلس در سال ۱۹۹۴ به منظور راه اندازی آموزشهای فنی و حرفه ای در تانزانيا به تصویب رسید. این قانون هیئت آموزشهای فنی و حرفه ای را به عنوان واحد مستقل دولتی مسئول کلی هماهنگی، تامین مالی، ارائه و ترویج آموزشهای فنی و حرفه ای در کشور معرفی می کند.

چشم انداز

دستیابی سیستم آموزش فنی و حرفه ای که قادر به حمایت از توسعه اقتصادی و اجتماعی ملی در سطح جهانی باشد.

هدف و مأموریت

اطمینان از کیفیت آموزشهای فنی و حرفه ای که نیازهای بازار کار را از طریق دستورالعمل های کاربردی، اعتبارسنجی، ارتقاء و همکاری با ذینفعان در نظر می گیرد.

هیئت آموزشهای فنی و حرفه ای مسئولیت های ذیل را از طریق وضع قوانین به عهده دارد :

- وضع استانداردهای آموزش
- ثبت موسسات فنی و حرفه ای
- ارزیابی
- ارائه گواهی نامه
- هماهنگی توسعه برنامه درسی

وضع استانداردهای آموزشی

قانون آموزشهای فنی و حرفه ای به دنبال ارتقاء اینگونه آموزشها است. عامل کلیدی برای حصول اطمینان از اینکه موسسات ارائه دهنده اینگونه آموزشها کیفیت لازم را دارا هستند مستلزم این است که :

- استانداردهای شغلی توسط کارفرمایان در طراحی برنامه های درسی تعریف شود
- معیارهای ملی برای ثبت نام و اعتباربخشی موسسات فنی و حرفه ای در نظر گرفته شود
- سیستم های سنجش و صدور گواهی نامه بر اساس استانداردهای ملی صورت گیرد

پس از پذیرش سیستم CBET وضع استانداردهای شغلی بر این اساس است که یادگیری را به عنوان بخش جدا ناپذیر سیستم در نظر می گیرد. فرایند با توسعه کارشناسان محلی در زمینه های شغلی مورد نظر آغاز می گردد و هدف توسعه نمودار DACUM می باشد و سپس جهت توسعه استانداردهای شغلی طبقه بندی شده در سه سطح به کار میرود:

سطح ۱

آموزش مهارت به افراد جهت انجام وظایف شغلی روزمره و زیر نظر سرپرست

سطح ۲

آموزش به منظور به عهده گرفتن وظایف شغلی و تخصصی که بعضا پیچیده و غیر معمول هستند و مسئولیت فردی، همکاری با سایرین و کار گروهی و تیمی معمولاً مد نظر می باشد.

سطح ۳

آموزش مهارت جهت وظایف شغلی تخصصی و غیر معمول که اکثراً پیچیده و غیر معمول بوده و طیف وسیعی از زمینه های تخصصی را در بر گرفته و مسئولیت قابل ملاحظه ای را به طور کلی مد نظر داشته و هدایت و نظارت بر دیگران اغلب در این مهارتها مورد نیاز است.

ثبت موسسات فنی و حرفه ای

VETA مسئول ثبت و تایید موسسات بر اساس معیارهای موجود است. طبق مصوبات فنی و حرفه ای سال ۲۰۰۳ مطابق توانایی موسسات می توانند کارآموزان را در هر یک از سه سطح پذیرش نمایند و هیچ موسسه ای مجاز به فعالیت بدون ثبت در VETA مجاز به ارائه آموزشها نمی باشند. به منظور رسیدن به کیفیت مورد نظر مقررات به صورت مکرر مورد بازبینی قرار می گیرد و سطح کیفی موسسات مورد بررسی قرار گرفته و موسساتی که سطح کیفیشان مورد قبول نیست می توانند مجدد مورد ارزیابی قرار گیرند. مقررات همچنین برای اطلاع رسانی به افراد جهت انتخاب آگاهانه موسسات اطلاعاتی در خصوص سطح کیفی موسسات آموزشی در اختیار عموم قرار می گیرد.

اولین مقررات ثبت موسسات در سال ۱۹۹۷ تصویب شد که استانداردهای مورد نیاز جهت ثبت را بیان می کند. یک موسسه فنی و حرفه ای باید مشخصات فوق را جهت تایید دارا باشد:

- ۱- ارائه آموزشهای فنی و حرفه ای طبق قانون
- ۲- برنامه های درسی و استانداردها توسط هیئت مدیره تایید گردد
- ۳- در مکانی مناسب بوده و مجز به امکانات کافی برای ارائه آموزشها باشد
- ۴- از مربیان و مدرسان واجد شرایط به تعداد کافی بهره گیرد
- ۵- مقررات صادر شده در بازه های زمانی متفاوت توسط هیئت مدیره را رعایت نماید

۶- قبلا در تعیین صلاحیت رد نشده و یا شرایط لازم برای ثبت مجدد را دارا باشد

۷- قوانین ثبت شده توسط هیئت مدیره را پذیرفته و اجرا نماید.

قوانین این اجازه را به هیئت مدیره می دهد که در صورتی که موسسه قوانین و شرایط را رعایت نکند

لغو امتیاز شود برخی از آنها عبارتند از:

- موسسه ارائه آموزشهای فنی و حرفه ای را متوقف نماید
- هر کدام از الزامات مورد نیاز را نداشته باشد
- بازرس گزارشی مبنی بر لغو امتیاز موسسه ارائه دهد.
- صاحب موسسه به دلیل مالی و یا اداری ورشکست شده و مایل به ادامه فعالیت نباشد

لغو ثبت موسسه به این معناست که VETA موسسه را به رسمیت نمی شناسد.

اعتباربخشی

پیاده سازی CBET گام های مهمی را در فرایند اعتباربخشی به ارمغان می آورد. که عبارتند از:

استفاده از استانداردهای واحد، کمیته های مشورتی شغلی و استفاده از اطلاعات بازار کار در ارتقاء و

توسعه برنامه های درسی و ارزیابی های مداوم و استفاده از مشاورین خارجی.

هدف این فرایند اطمینان از سطح بالای استانداردها و برنامه های آموزشی در مراکز و موسسات ارائه

دهنده آموزشهای فنی و حرفه ای می باشد.

دستورالعمل های صدور مجوز و شرایط مراکز ارائه دهنده از قبیل امکانات ساختمانی، آموزشی، پرسنل

و ابزار آموزشی و تجهیزات ارائه می گردد. VETA دستورالعمل های جدید ثبت موسسات و اعتبار

بخشی را در سال ۲۰۰۳ تایید نمود دستورالعمل شامل:

معیارهای اعتباربخشی	معیارهای ثبت
برنامه درسی مشتق از استانداردهای شغلی	زیر ساخت مناسب
آموزشهای منجر به اشتغال	تجهیزات کافی
ارتباط موسسه با بازار کار	کادر آموزشی کافی
موسسه دارای هیئت مدیره ای باشد که اعضاء آن از ذینفعان کلیدی باشد	برنامه درسی مناسب
مدیر مجرب و پرسنل اداری	بودجه کافی
موسسه منابع و اطلاعات کافی برای پشتیبانی از آموزش را داشته باشد	ساختار مناسب آموزش
کارکنان آموزشی واجد شرایط و دارای مهارت جهت ارائه آموزشهای فنی باشند.	ابزار و تجهیزات
موسسه منابع مالی کافی برای ارتقاء آموزشها را دارا باشد	موجود بودن خدمات پشتیبانی

ارزیابی

ارزیابی فنی و حرفه ای به دو شیوه است که هر کدام شامل گذارندن و یا دارا بودن شرایط در هر یک از سه سطح است. روش آزمون شغلی و ارزیابی CBET (صلاحیت بر اساس آموزش). روش آزمون شغلی به سه درجه تقسیم می گردد سطح ۱ و ۲ و ۳ که به ترتیب نزولی است. در ارزیابی به شیوه CBET سطوح ۱ و ۲ و ۳ که صعودی است. در روش آزمون شغلی پس از دو سال آموزش مهارت خاص آزمون برگزار می گردد و در حال حاضر در حال جایگزینی با روش دوم یا CBET می باشد. در روش دوم ارزیابی بر عهده مربی است و به صورت مستمر در دفاتر پیشرفت کارآموز ثبت می گردد.

تعدادی از ماژول های کسب شده توسط کارآموزان و تایید شده توسط مربی و مدیر موسسه کارآموز را واجد شرایط برای دریافت گواهی نامه می کند. ارزیابی خارج از موسسه به منظور اطمینان از اینکه ارزیابی مربیان و مدیران موسسات با توجه به معیارها صورت گرفته یا خیر انجام می گردد و توسط ارزیابان خارج از موسسه به صورت نمونه از کارآموزان ارزیابی مجدد به عمل می آید.

گواهینامه ها

صدور گواهینامه در حال حاضر از دو طریق صورت می گیرد روش آزمون شغلی که روشی قدیمی است و روش CBET که در روش بر اساس ارزیابی مستمر و یک ارزیابی نهایی خارج از موسسه استوار است.

توسعه برنامه های درسی

VETA تیمی جهت توسعه برنامه درسی را داراست که با کمیته های مشاوره ای مربوط به شغل در تعامل هستند. این کمیته ها از دانش گسترده و مهارت و تجربه در شغل های فنی خاص برخوردارند و وظیفه اصلی شان ارائه راهکار و مشاوره به تهیه کنندگان برنامه درسی در سطوح مورد نیاز و در مشاغل مختلف به منظور اطمینان از اعمال نیازهای صنایع و بازارکار در برنامه های درسی است. کمیته همچنین پیشنهادهای به منظور دوره های آموزشی جدید و حذف دوره های آموزشی اشباع شده ارائه می کند. گروه های بررسی VETA به منظور بررسی نیازهای بازار کار همواره در حال فعالیت بوده تا اطمینان حاصل شود که برنامه های آموزشی و درسی به روز بوده و نیازهای بازار را برطرف می سازد.

هماهنگی توسط VET

به طور کلی هیئت VETA هماهنگ کننده و پشتیبان برنامه های آموزشی به منظور حصول اطمینان از کیفیت آموزشها و تطابق آنها با نیازهای بازار کار است بنابراین VETA برنامه های آموزشی، استانداردهای شغلی، ملزومات آموزش و یادگیری، برگزاری آزمونها و صدور گواهینامه ها را انجام می دهد.

هیئت مسئول هماهنگی بین ۸۶۰ مرکز آموزش فنی و حرفه ای در کشور و در بیش از ۹۰ دوره مهارتی طولانی مدت و تعداد زیادی مهارت کوتاه مدت می باشد. همچنین رابط بین بازار کار بوده و تقاضای آنها را برای آموزشهای مورد تقاضا پاسخوست و گزارشات بازار کار همواره جهت ارتقاء و توسعه برنامه های درسی در مراکز آموزشی مورد استفاده قرار می گیرد. VETA دارای ۲۲ مرکز آموزش فنی و حرفه ای است که در ۲۱ منطقه سیاسی تانزانیا توزیع و پراکنده شده است. علاوه بر این بیش از ۸۴۰ ارائه دهنده آموزش فنی و حرفه ای که تحت مالکیت VETA نمی باشند. مالکیت آموزشهای فنی و حرفه ای در تانزانیا معمولاً سه گروه می باشد:

- دولتی
- خصوصی
- سازمانهای غیر دولتی

بخش دولتی توسط بخشها و سازمانهای مختلفی مدیریت می گردند که عبارتند از VETA, وزارتخانه های دولتی, حکومتهای محلی است و بخش خصوصی متعلق به اشخاص خصوصی و سازمانهای غیر دولتی از سازمانهای مذهبی و غیر مذهبی و هر سازمان اجتماعی دیگر می تواند باشد.

مراکز آموزشی فنی و حرفه ای

یکی دیگر از نقشها و وظایف VETA کیفیت بخشی به آموزشهای فنی و حرفه ای است برای این منظور VETA ۲۲ مرکز نمونه را طراحی کرده است که ۱۱ مرکز خدماتی و آموزشهای فنی و حرفه ای منطقه ای ۱۰ مرکز فنی و حرفه ای و ۱ کالج تربیت مربی را شامل می گردد.

فعالیت های ترویجی

یکی از نقشهای VETA ترویج آموزشهای فنی و حرفه ای در کشور است و بر این باور است که عموم مردم در صورت دارا بودن اطلاعات کافی می توانند به عنوان پشتیبان در گسترش و توسعه آموزشها باشند. ترویج آموزشها از طریق ذینفعان از قبیل دولت, والدین, کارفرمایان, کارکنان, اهدا کنندگان, کارآموزان کنونی, کارآموزان آتی, مدرسان, کمیته های مشاوره ای شغلی, فارغ التحصیلان فنی و حرفه ای, کنفدراسیون صنایع و اتاق های بازرگانی, اتحادیه های کارگری, سازمانهای غیر دولتی و رسانه هاست. VETA با استفاده از روشهای زیر و رسانه ها ارتباط بین آموزشهای فنی و حرفه ای و ذینفعان را برقرار می کند: تبلیغات, فعالیت های هفته فنی و حرفه ای, نمایشگاه ها و جشنواره های شغلی. همچنین با استفاده از خبرنامه ها, گزارشات سالانه و کاتالوگ ها, وبسایت و غیره به تبلیغ می پردازد.